

D. Starkowski, K. Bieńczak, W. Zwierzycki

SAMOCHODOWY TRANSPORT KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY KOMPENDIUM WIEDZY PRAKTYCZNEJ

**ZABEZPIECZENIA ŁADUNKÓW
ORAZ ZAGADNIENIA TECHNICZNO-EKSPLOATACYJNE
W TRANSPORCIE DROGOWYM**

**TOM I
WYDANIE II ROZSZERZONE**

D. Starkowski, K. Bieńczak, W. Zwierzycki

SAMOCHODOWY TRANSPORT KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY KOMPENDIUM WIEDZY PRAKTYCZNEJ

Tom I

**Zabezpieczenia ładunków oraz zagadnienia
techniczno-eksploatacyjne
w transporcie drogowym**

część I: Zagadnienia techniczne

część II: Płyiny eksploatacyjne

Wydanie II
rozszerzone

Poznań 2010

ISBN 978-83-61265-32-0

Copyright © by Bolesław Gaziński

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

Niniejsza publikacja nie może być kopiowana w całości lub częściach, składana na innym nośniku, wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem bez pisemnego upoważnienia wydawcy.
Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść opublikowanych reklam.

SAMOCHODOWY TRANSPORT KRAJOWY I MIĘDZYNARODOWY KOMPENDIUM WIEDZY PRAKTYCZNEJ

Praca zbiorowa pod redakcją
prof. dr. hab. inż. Wiesława Zwierzyckiego

Autorzy:

dr inż. DARIUSZ STARKOWSKI (Wprowadzenie, cz. I)

dr inż. KRZYSZTOF BIEŃCZAK (cz. II - rozdz. 10)

prof. dr hab. inż. WIEŚLAW ZWIERZYCKI (Wprowadzenie, cz. II)

Tom I

**Zabezpieczenia ładunków oraz zagadnienia
techniczno-eksploatacyjne w transporcie drogowym**

część I: Zagadnienia techniczne

część II: Płyiny eksploatacyjne

Recenzent:

dr inż. KAZIMIERZ SITEK

**Skład, łamanie,
i opracowanie graficzne:**

Jacek Walenciak

Redakcja:

Joanna Józwiak, Jolanta Trębicka

Wydawca:

SYSTHERM D. Gazińska S.J.

Poznań, ul. św. Wincentego 7, tel. 061 850 75 98

Druk i oprawa:

Poznańskie Zakłady Graficzne S.A., ul. Wawrzyniaka 39, 60-502 Poznań

Nagroda Rektora Politechniki Poznańskiej

za wybitne osiągnięcia dydaktyczne
w roku 2007

ZESPOŁOWA I STOPNIA

dla

dra inż. Dariusza Starkowskiego

za podręcznik

„Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy.
Kompedium wiedzy praktycznej”

REKTOR

prof. dr hab. inż. Adam Hamrol

Poznań, dnia 8 października 2008 r.

Spis treści

Od wydawcy	13
Recenzja	15
Wprowadzenie	17
CZĘŚĆ I: ZAGADNIENIA TECHNICZNE	23
1. Właściwości techniczne pojazdu	25
1.1. Układ napędowy	25
1.1.1. Ogólna charakterystyka i zadania układu napędowego	25
1.1.2. Pojęcia podstawowe związane z układem napędowym	26
1.1.3. Podział i ogólna budowa układów napędowych	35
1.2. Rodzaje parametrów silnika	43
1.2.1. Charakterystyka prędkościowa	44
1.2.1.1. Charakterystyka zewnętrzna silnika (charakterystyka momentu obrotowego, mocy i jednostkowego zużycia paliwa)	45
1.2.1.2. Charakterystyka granicy dymienia	48
1.2.1.3. Charakterystyka eksploatacyjna	48
1.2.2. Sprawność silnika spalinowego	49
1.2.3. Elastyczność silnika	50
1.3. Siła napędowa pojazdu	53
Literatura	54
2. Hamowanie, ABS, ASR, EBD, ESP, układy bezpieczeństwa jazdy, zwalniacz, regulator prędkości	55
2.1. Rodzaje układów hamulcowych w pojazdach samochodowych	55
2.2. Charakterystyka procesu hamowania (siły hamowania i ich oddziaływanie na pojazd)	56
2.3. Zadania i rodzaje układów hamulcowych	58
2.3.1. Wymagania techniczno-prawne	58
2.3.2. Ocena stanu technicznego hydraulicznego układu hamulcowego	60
2.3.2.1. Wymagania eksploatacyjne	60
2.3.2.2. Warunki zdatności technicznej	61
2.3.2.3. Parametry diagnostyczne i kryteria oceny stanu technicznego	62
2.3.3. Hydrauliczne układy hamulcowe	65

2.3.3.1.	Bębnowe mechanizmy hamulcowe	65
2.3.3.1.1.	Układ Simplex	65
2.3.3.1.2.	Układ Duplex	66
2.3.3.1.3.	Układ samowzmacniający	68
2.3.3.1.4.	Urządzenia do regulacji luzu szczęk	71
2.3.4.	Taśmowe mechanizmy hamulcowe	71
2.3.5.	Tarczowe mechanizmy hamulcowe i ich rodzaje	72
2.3.5.1.	System Dunlop	73
2.3.5.2.	System Girling	73
2.3.5.3.	System DBA-Bendix	73
2.3.5.4.	System Chrysler	74
2.3.5.5.	Hamulce tarczowe sterowane powietrzem	75
2.3.5.6.	Mechaniczne układy uruchamiające hamulce	78
2.3.5.7.	Budowa mechanicznego układu uruchamiającego	78
2.3.6.	Hamulce postojowe	78
2.3.6.1.	Sterowanie hamulcem postojowym	79
2.3.6.2.	Współzależne sterowanie hamulca postojowego	79
2.3.6.3.	Hamulec postojowy sterowany powietrzem	80
2.3.7.	Hydrauliczne układy uruchamiające	81
2.3.7.1.	Działanie układu hydraulicznego	81
2.3.7.2.	Działanie pompy hamulcowej	82
2.3.7.3.	Dzielony hydrauliczny układ uruchamiający	84
2.3.7.4.	Podciśnieniowe urządzenia wspomagające	85
2.3.7.5.	Podciśnieniowe układy uruchamiające	85
2.3.7.6.	Układy hydrauliczno-podciśnieniowe	86
2.3.7.7.	Warunki zgodności technicznej układu hamulcowego z uruchamianiem hydraulicznym	88
2.3.8.	Pneumatyczne układy hamulcowe	89
2.3.8.1.	Budowa podstawowego układu pneumatycznego	89
2.3.8.2.	Wymagania eksploatacyjne stawiane układom hamulcowym sterowanym powietrzem	90
2.3.8.3.	Parametry stanu technicznego (zdatności technicznej) układu hamulcowego sterowanego powietrzem	90
2.3.8.4.	Zadania powietrza w układach pojazdów	91
2.3.8.5.	Czynniki wpływające na prawidłową pracę układu hamulcowego sterowanego powietrzem	91
2.3.8.6.	Parametry powietrznych układów przenoszących powietrze	91
2.3.8.7.	Budowa nowoczesnego układu hamulcowego sterowanego powietrzem	92
2.3.8.8.	Budowa układu hamulcowego przyczepy sterowanego powietrzem	96
2.3.8.9.	Tendencje rozwojowe w powietrznych układach hamulcowych	98
2.4.	Układ przeciwblokujący ABS (Antilock Braking System)	99
2.4.1.	Zadania ABS	99
2.4.1.1.	Zasada działania i budowa układu przeciwblokującego ABS	101
2.5.	Układ regulacji poślizgu napędu ASR	108
2.6.	Elektronicznie sterowany system hamulcowy EBS (Electronic Braking System)	110
2.6.1.	Budowa EBS	110

2.6.2.	Zasada działania EBS	113
2.6.3.	Zalety systemu EBS	114
2.6.4.	Układy mieszane w powietrznych układach hamulcowych	115
2.7.	Układ stabilizacji toru jazdy ESP	115
2.7.1.	Cel i zasada stosowania układu ESP	115
2.7.2.	Budowa układu ESP	119
2.7.3.	Działanie układu ESP	121
2.8.	System wspomagania nagłego hamowania - BAS	124
2.8.1.	Zasada działania i budowa układu BAS	124
2.9.	Zwalniacze	125
2.9.1.	Wymagania prawne	127
2.9.2.	Wymagania techniczne	128
2.9.3.	Zastosowanie zwalniaczy	129
2.9.4.	Cel stosowania zwalniaczy	129
2.9.5.	Ograniczenia stosowania zwalniaczy	129
2.9.6.	Rodzaje zwalniaczy	130
2.9.6.1.	Zwalniacze silnikowe	130
2.9.6.2.	Zwalniacze podwoziowe	139
2.9.7.	Systemy sterowania zwalniaczami	148
2.9.8.	Korzyści stosowania zwalniaczy	150
2.10.	Ogranicznik prędkości maksymalnej pojazdu	151
2.10.1.	Cel i zastosowanie ogranicznika prędkości	151
2.10.2.	Zasada działania i budowa ogranicznika prędkości jazdy	154
2.10.3.	Zalety stosowania ogranicznika prędkości jazdy	157
	Literatura	158
3.	Optymalizacja zużycia paliwa	161
3.1.	Czynniki eksploatacyjne	163
3.1.1.	Stan techniczny pojazdu i jakość obsługi	163
3.1.2.	Technika jazdy i wiedza kierowcy	164
3.2.	Rodzaje oporów ruchu działających na samochód	166
3.2.1.	Opory toczenia	167
3.2.2.	Opory powietrza - siła aerodynamiczna	173
3.2.3.	Opór pokonywania wzniesień	175
3.2.4.	Opór bezwładności (przyśpieszenia)	176
3.2.5.	Opory toczenia i powietrza	176
3.3.	Technika prowadzenia pojazdu	178
3.4.	Wpływ prędkości i przełożenia układu napędowego na zużycie paliwa	179
3.5.	Warunki ekonomicznej jazdy dla kierowców	179
	Literatura	179
4.	Załadunek pojazdu i zabezpieczenie ładunku	181
4.1.	Obciążenia osi kół jezdnych	181
4.1.1.	Obowiązujące akty prawne dotyczące ważenia pojazdów	182
4.1.2.	Konsekwencje przeciążenia pojazdu	183
4.1.3.	Środki techniczne do oceny obciążenia pojazdu	183

4.1.4.	Metodyka i warunki pomiaru	185
4.2.	Stateczność pojazdu	195
4.3.	Typy opakowań i palet	197
4.3.1.	Ustawodawstwo prawne - definicja opakowania	198
4.3.2.	Klasyfikacja opakowań	201
4.3.2.1.	Materiał opakowania	202
4.3.2.2.	Ochrona środowiska	205
4.3.2.3.	Formy własności opakowań	205
4.3.2.4.	Formy obrotu opakowaniami	206
4.3.2.5.	Sposób wykorzystania	206
4.3.2.6.	Podział opakowań ze względu na kształt i funkcję ochronną	206
4.3.3.	Funkcje opakowań	207
4.3.3.1.	Funkcje marketingowe	207
4.3.3.2.	Funkcje logistyczne	209
4.3.3.3.	Funkcje podstawowe i pochodne	211
4.3.4.	Oznakowanie opakowań	212
4.3.4.1.	Znaki zasadnicze	213
4.3.4.2.	Znaki informacyjne	214
4.3.4.3.	Znaki niebezpieczeństwa	216
4.3.4.4.	Znaki manipulacyjne	217
4.3.4.5.	Przykłady opakowań ze znakami manipulacyjnymi i oznaczeniami	222
4.3.5.	Narażenia działające na opakowanie	225
4.3.5.1.	Narażenia fizyczne	226
4.3.5.2.	Narażenia klimatyczne	226
4.3.5.3.	Narażenia mechaniczne	226
4.3.5.4.	Promieniowanie	227
4.3.5.5.	Narażenia chemiczne	227
4.3.5.6.	Narażenia biologiczne	227
4.3.6.	Klasyfikacja, rodzaje, jakość i budowa palet	228
4.3.6.1.	Przepisy prawne	228
4.3.6.2.	Klasyfikacja i rodzaje palet ładunkowych	228
4.3.6.3.	Wymagania technologiczne i oznakowanie dla palet EUR (EPAL)	233
4.3.6.4.	Uszkodzenia i wady uniemożliwiające bezpieczne eksploataowanie palet ładunkowych płaskich EUR	242
4.3.6.5.	Kary za fałszowanie palet EUR (EPAL)	243
4.3.6.6.	Zabezpieczenie palety do transportu	243
4.3.6.7.	Palety z tworzywa sztucznego	245
4.3.7.	Rodzaje pojemników ładunkowych	249
4.3.8.	Opakowania do transportu towarów niebezpiecznych	254
4.3.9.	Pakiety (pakietowe jednostki ładunkowe)	257
4.4.	Kategorie ładunków wymagających zabezpieczenia	259
4.4.1.	Odpowiedzialność prawna osób odpowiedzialnych za zabezpieczenie towaru podczas transportu w Polsce	259
4.4.2.	Odpowiedzialność prawna osób odpowiedzialnych za zabezpieczenie towaru podczas transportu w Niemczech	261
4.5.	Zasady, techniki i metody zabezpieczenia ładunków	262

4.5.1.	Wpływ siły bezwładności na ładunek i zmianę położenia środka ciężkości pojazdu	262
4.5.2.	Kategorie ładunków wymagających zabezpieczenia	265
4.5.2.1.	Przepisy prawne dotyczące dystrybucji i transportu towarów	265
4.5.2.2.	Klasyfikacja ładunków w transporcie drogowym	265
4.5.3.	Techniki i zasady zabezpieczenia ładunku	266
4.5.3.1.	Zasady sprawdzenia i zabezpieczenia ładunku na pojeździe	269
4.5.3.2.	Taśmy poliestrowe	271
4.5.3.3.	Pasy naciągowe	273
4.5.3.4.	Kątowniki tekturowe	275
4.5.3.5.	Odciągi łańcuchowe	275
4.5.4.	Zasady doboru metod i systemów zabezpieczenia ładunków w zależności od warunków przewozu	280
4.5.4.1.	Kątowniki tekturowe	289
4.5.4.2.	Maty antypoślizgowe	289
4.5.4.3.	Drążki rozporowe	290
4.5.4.4.	Kaptury termoizolacyjne	292
4.5.4.5.	Ściany i kurtyny termoizolacyjne	292
4.5.4.6.	Poduchy powietrzne	294
4.5.4.7.	Pokrycia ochronne na skrzynię ładunkową	298
4.5.4.8.	Drążki zapadkowe i belki ładunkowe	300
4.5.4.9.	Siatki zabezpieczające	302
4.5.5.	Mieszane zabezpieczenia ładunków	303
4.5.6.	Sposoby kontroli ładunków zabezpieczonych pasami naciągowymi	305
4.5.7.	Rozmieszczenie ładunków na skrzyni ładunkowej samochodu	308
4.5.8.	Zasady zabezpieczania różnorodnych ładunków	309
4.5.9.	Zasady przewozu ładunków ponadgabarytowych	310
4.5.10.	Sposoby i metody zabezpieczenia pojazdów i ładunków na promach morskich	312
4.5.10.1.	Przepisy prawne	312
4.5.10.2.	Charakterystyka i podział promów	317
4.5.10.3.	Główne szlaki wodne w Europie	317
4.5.10.4.	Przewóz ładunków	318
4.5.10.5.	Sposoby załadunku promów	319
4.5.10.6.	Rodzaje jednostek morskich do przewozu jednostek ładunkowych	321
4.5.10.7.	Środki bezpieczeństwa i zabezpieczenia pojazdów	326
4.6.	Czynności załadownicze i wyładownicze	339
	Literatura	340
5.	Zasady bezpieczeństwa i wyposażenia pojazdu wpływające na jego bezpieczeństwo	347
5.1.	Rodzaje bezpieczeństwa w pojazdach	347
5.1.1.	Bezpieczeństwo czynne i prewencyjne	348
5.1.2.	Bezpieczeństwo bierne	375
5.1.2.1.	Testy zderzeniowe pojazdów	381
5.1.2.2.	Wymagania polskich przepisów dotyczące wyposażenia pojazdów	384
5.1.2.3.	Poduszka powietrzna	388
5.1.2.4.	Pasy bezpieczeństwa	395

5.1.3.	Bezpieczeństwo osobiste	399
5.1.4.	Bezpieczeństwo powypadkowe	399
5.1.5.	Bezpieczeństwo ekologiczne	400
5.2.	Specjalistyczne wyposażenie pojazdu	400
5.2.1.	Tablice dodatkowe środków transportowych długich i ciężkich	400
5.2.2.	Oslony międzyosiove samochodu i przyczepy	403
5.2.3.	Zabezpieczenie środka transportowego przed uderzeniem	403
5.2.3.1.	System FUB – FUBS	405
	Literatura	409

CZĘŚĆ II: PŁYNY EKSPLOATACYJNE 411

Wprowadzenie 413

6.	Oleje silnikowe	413
6.1.	Ogólnie o smarowaniu i środkach smarowych	413
6.2.	Funkcje i własności oleju silnikowego	416
6.3.	Technologie produkcji olejów smarowych	423
6.4.	Klasyfikacje – lepkościowa i jakościowa	426
6.4.1.	Klasyfikacja lepkościowa olejów silnikowych wg SAE	427
6.4.2.	Klasyfikacje jakościowe API i ACEA	429
6.5.	Klasyfikacja lepkościowa i jakościowa ISO	436
7.	Oleje przekładniowe	443
7.1.	Klasyfikacja lepkościowa SAE olejów przekładniowych	444
7.2.	Klasyfikacja API jakości olejów przekładniowych	444
7.3.	Oleje ATF (do przekładni automatycznych)	446
7.4.	Oleje uniwersalne (silnikowo-przekładniowo-hydrauliczne)	446
8.	Samochodowe smary plastyczne	449
8.1.	Podział smarów plastycznych na klasy konsystencji	449
8.2.	Ważniejsze wskaźniki stabilności fizycznej i chemicznej	450
8.3.	Pożądane cechy smarów samochodowych	451
8.4.	Klasyfikacja smarów samochodowych ASTM D4950-94	453
9.	Płyny hamulcowe, płyny do układów chłodzenia	459
9.1.	Płyny hamulcowe	459
9.1.1.	Wymagania wobec płynów hamulcowych	459
9.1.2.	Klasyfikacje płynów hamulcowych	462
9.1.3.	Diagnostyka eksploatacyjnego stanu płynu hamulcowego	463
9.2.	Płyny niskokrzepnące do układów chłodzenia	464
9.2.1.	Wymagania ogólne	464
9.2.2.	Mieszaniny wodno-glikolowe	465
9.2.3.	Zakres badań płynów do chłodnic	469
9.3.	Płyny do spryskiwania i kosmetyki samochodowe	472

9.3.1.	Płyny do mycia i spryskiwania szyb samochodowych oraz reflektorów	472
9.3.2.	Kosmetyki samochodowe i inne preparaty	474
10.	Czynniki chłodnicze i oleje sprężarkowe stosowane w transportowych agregatach chłodniczych	477
10.1.	Czynniki chłodnicze	477
10.2.	Oleje smarowe do sprężarek chłodniczych	484
10.2.1.	Wymagania ogólne	484
10.2.2.	Rodzaje olejów do sprężarek chłodniczych	485
10.2.3.	Mieszalność olejów i czynników chłodniczych	488
11.	Paliwa silnikowe – wiadomości podstawowe	495
11.1.	Przeróbka ropy naftowej na paliwa	495
11.2.	Charakterystyka benzyn	496
11.2.1.	Zdolność do parowania i tworzenia mieszanki	496
11.2.2.	Ocena jakości spalania. Liczba oktanowa	498
11.2.3.	Inne własności eksploatacyjne	499
11.3.	Charakterystyka olejów napędowych	500
11.3.1.	Własności związane z tworzeniem mieszanki poprzez wtrysk paliwa	500
11.3.2.	Zdolność do samozapłonu. Liczba cetanowa	500
11.3.3.	Inne własności eksploatacyjne	502
12.	Toksyczność spalin silnikowych i główne kierunki jej redukcji	507
12.1.	Składniki spalin	507
12.2.	Oczyszczanie spalin	511
12.3.	Wymagania współczesne odnośnie do paliw silnikowych. Paliwa reformułowane	514
12.3.1.	Dyrektywy UE: 98/70 i 2003/17/EC oraz rozporządzenia krajowe	514
12.3.2.	O reformulacji benzyn silnikowych	516
12.3.3.	O reformulacji olejów napędowych	518
12.3.4.	Światowa Karta Paliw	521
13.	Zagrożenia występujące przy transporcie, magazynowaniu i dystrybucji paliw	525
13.1.	Łatwopalność i wybuchowość	525
13.2.	Hermetyzacja procesów nalewowych	529
13.3.	Zabezpieczenie gruntu i wody przed skażeniem produktami naftowymi	531
	Literatura	532
	Symbole i oznaczenia	539

Od Wydawcy

Kolejną publikacją wydawnictwa SYSTHERM z zakresu transportu jest kolejne wydanie, pierwszego tomu poradnika „Samochodowy transport krajowy i międzynarodowy. Kompendium wiedzy praktycznej. Zagadnienia techniczne. Płyny eksploatacyjne”.

Autorami tego poradnika są: **dr inż. Dariusz Starkowski** – absolwent Wyższej Szkoły Wojsk Samochodowych w Pile oraz studiów doktoranckich na Wydziale Maszyn Roboczych i Transportu Politechniki Poznańskiej, wykładowca na kursach podnoszenia kompetencji zawodowych pracowników sektora transportowego oraz kursach z zakresu przewozu towarów niebezpiecznych ADR, doradca ds. przewozu towarów niebezpiecznych w transporcie drogowym (ADR) oraz w transporcie lotniczym (IATA); **prof. dr hab. inż. Wiesław Zwierzycki** – profesor zwyczajny na Wydziale Maszyn Roboczych i Transportu Politechniki Poznańskiej, dyrektor Instytutu Maszyn Roboczych i Pojazdów Samochodowych oraz **dr inż. Krzysztof Bieńczyk** – adiunkt na Wydziale Maszyn Roboczych i Transportu Politechniki Poznańskiej, członek komisji ONZ WP11 do spraw transportu żywności (Genewa).

Całość poradnika stanowią trzy tomy. Poradnik ten opracowano między innymi z myślą o kierowcach, zobowiązanych do uzyskania Świadectwa Kompetencji Zawodowych. Cały podręcznik omawia niezbędne wiadomości potrzebne do zrealizowania tego celu. Specjalistyczny i kompetentny zespół autorów daje gwarancję zebrania w jednym tytule aktualnej i kompleksowej wiedzy praktycznej w zakresie samochodowego transportu krajowego i międzynarodowego oraz szeroko pojętej logistyki.

Tom I Zabezpieczenia ładunków oraz zagadnienia techniczno – eksploatacyjne w transporcie drogowym

Tom ten jest podzielony na dwie części, w których omówione są zagadnienia techniczne oraz płyny eksploatacyjne. Autorzy poruszają zagadnienia takie jak: właściwości techniczne pojazdu, optymalizacja zużycia paliwa, wpływ wyposażenia pojazdu na bezpieczeństwo. Wydanie II zostało rozszerzone o szeroką informację o nowoczesnych rozwiązaniach technicznych opon do samochodów ciężarowych i autobusów firmy Michelin. Opisano również szczegółowo płyny eksploatacyjne: oleje, smary, płyny hamulcowe, paliwa oraz ich wpływ na środowisko. Ponadto wznowienie I tomu zostało rozszerzone o suplement, który omawia w sposób szczegółowy zmiany w przepisach prawnych dotyczących transportu jakie zostały wprowadzone po 1 września 2009 roku.

Tom II Przepisy prawne

Książka ta omawia w sposób przejrzysty i kompleksowy całość przepisów prawnych związanych z transportem, akredytacją oraz certyfikacją wymaganą w UE pracowników branży motoryzacyjnej na dzień 01.09.2009 r. Zmienione przepisy wymagają aby każdy kierowca autobusu i samochodu ciężarowego, który posiada aktualne prawo jazdy odpowiedniej kategorii, raz na pięć lat ma obowiązek wziąć udział w szkoleniu okresowym w celu uzyskania świadectwa kwalifikacji zawodowej, na podstawie, którego, kierowca może ubiegać się o przedłużenie uprawnienia do wykonywania przewozu osób lub rzeczy.

Tom III Środowisko pracy kierowcy. Logistyka

Omawia on całość zagadnień związanych ze zdrowiem, środowiskiem i ergonomią stanowiska pracy kierowcy. Specyfikę przewozów: kombinowanych, ładunków nienormatywnych, żywych zwierząt,

żywności, odpadów oraz przewozów specjalistycznych, a także logistykę magazynowo-spedycyjną oraz centra logistyczne.

Poradnik kierujemy do kierowców, właścicieli i specjalistów przedsiębiorstw transportowych, organizacji samorządowych i stowarzyszeń transportowo-spedycyjnych, ośrodków kształcenia i doskonalenia kierowców zawodowych. Liczymy na zainteresowanie tym tytułem także uczniów szkół technicznych oraz środowisk akademickich, w tym zwłaszcza studentów kierunków technicznych i ekonomicznych szukających praktycznej wiedzy z zakresu transportu.

Dziękuję Autorom, w tym zwłaszcza **Profesorowi Wiesławowi Zwierzyckiemu** i **Doktorowi Dariuszowi Starkowskiemu** za podjęcie kolejny już raz współpracy z wydawnictwem **SYSTHERM**. Kieruję również podziękowanie do **dr inż. Kazimierza Sitka** za wnikliwą recenzję pracy.

W tym miejscu dziękuję także w imieniu autorów, wydawnictwa i swoim własnym wszystkim **reklamodawcom**, a zwłaszcza **prasie branżowej** i **portalom internetowym** za poparcie inicjatywy wydawniczej.

dr inż. Bolesław Gaziński

Recenzja

„Kompletne opracowanie składa się z trzech tomów obejmujących:

- Tom I – Zabezpieczenia ładunków oraz zagadnienia techniczno-eksploatacyjne w transporcie drogowym (część I – Zagadnienia techniczne, część II – Płyny eksploatacyjne),
- Tom II – Przepisy prawne,
- Tom III – Środowisko pracy kierowcy. Logistyka.

Transport drogowy odgrywa obecnie dominującą rolę w całym rynku transportowym. Zachodzące procesy konkurencyjne w sektorze transportu samochodowego powodują duży wzrost wymagań w stosunku do kierowców pracujących w transporcie drogowym. Wynika to przede wszystkim ze zmian technicznych i technologicznych taboru oraz zmiany specyfiki czasu kierowcy.

W wielu krajach obserwuje się systematyczny wzrost prestiżu zawodu kierowcy, który jest zawodem trudnym i wymaga od człowieka dużych umiejętności i predyspozycji do funkcjonowania w złożonej sytuacji drogowej.

W zdobywaniu wiedzy niezbędnej do prawidłowego wykonywania zawodu kierowcy pomaga korzystanie z odpowiedniej literatury. Obecnie brak jest na rynku wydawniczym aktualnych i dobrze opracowanych podręczników dla tej grupy zawodowej. Przedstawione kompleksowe opracowanie zawierające wiedzę dotyczącą zagadnień techniczno-eksploatacyjnych, przepisów prawnych, środowiska pracy kierowcy i logistyki może pomóc kierowcom wykonującym transport drogowy w zdobywaniu wymaganych uprawnień.

Problematyka zawarta w opracowaniu dotyczy całokształtu wiedzy teoretycznej i praktycznej, którą powinien opanować zawodowy kierowca.

Książka jest adresowana do szerokiego kręgu odbiorców, przede wszystkim do kierowców oraz właścicieli firm transportowych i spedycyjnych (wielu z nich jest jednocześnie czynnymi kierowcami). Z opracowania z powodzeniem mogą korzystać studenci i uczniowie wybranych kierunków technicznych oraz osoby zajmujące się zagadnieniami dotyczącymi transportu drogowego (osób i rzeczy).

Podjętą przez Autorów próbę opracowania książki obejmującej całokształt wiedzy teoretycznej i praktycznej niezbędnej kierowcy wykonującemu transport drogowy, należy uznać za cenną inicjatywę. W związku z tym projekt takiego opracowania oceniam w całości pozytywnie”.

(fragment oceny projektu i recenzji książki)

Piła, styczeń 2010 r.

dr inż. Kazimierz Sitek

Wprowadzenie

Akty prawne Unii Europejskiej w dziedzinie transportu lądowego regulują takie podstawowe dziedziny, jak: funkcjonowanie rynku transportowego (dostęp do zawodu, dostęp do rynku, stawki i warunki przewozu), zasada konkurencji, interwencji i pomocy finansowej państwa, harmonizacja strukturalna (techniczna, w zakresie bezpieczeństwa i ochrony środowiska naturalnego oraz socjalna i fiskalna), wspólne zasady kontroli środków transportu i prawidłowości realizacji usług transportowych, określenie kierunków rozwoju i sposobów realizacji europejskiej infrastruktury transportowej, łącznie z zasadami przyznawania pomocy finansowej Wspólnoty i ustalania opłat od użytkowników. Odrębne akty prawne wprowadzają wspólne reguły dla transportu kombinowanego, ochrony żywych zwierząt podczas transportu, transport towarów i odpadów niebezpiecznych oraz odpadów innych niż niebezpieczne.

W wyniku negocjacji Polska zobowiązała się do przyjęcia całego dorobku prawnego Unii Europejskiej w dziedzinie transportu według stanu na 1 listopada 2002 r. z pewnymi wyjątkami, dla których przewidziano okresy przejściowe.

Po podpisaniu Traktatu (26.04.2003 r.) stosuje się procedurę uzgadniania terminów przyjmowania przez Polskę nowych unijnych aktów prawnych.

Negocjacje Polski z Unią Europejską w sprawie członkostwa rozpoczęły się 31 marca 1998 r., a zakończyły 13 grudnia 2002 r. Pierwszym krokiem jednak było podpisanie, 16 grudnia 1991 r. Układu Europejskiego ustalającego warunki stowarzyszenia Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi.

Negocjacje w obszarze „Polityka transportowa” zostały otwarte 12 listopada 1999 r., a zamknięte 10 czerwca 2002 r. Dotyczyły one transportu kolejowego, drogowego, żeglugi śródlądowej, transportu kombinowanego, lotniczego i morskiego oraz infrastruktury transportowej.

Z chwilą przystąpienia Polska uzyskała swobodny dostęp do rynku międzynarodowego transportu drogowego, na takich samych zasadach, jakie dotyczą przewoźników z dawnych państw członkowskich.

Jednak warunkiem dostępu do tego rynku jest pełne przyjęcie i wdrożenie prawa w dziedzinie transportu drogowego, łącznie z normami technicznymi, socjalnymi, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i fiskalnymi. Ustalenia w zakresie kompetencji zawodowej przewoźnika obejmują zgodę i warunek UE co do uznawania na zasadzie wzajemności certyfikatów kompetencji zawodowej wydawanych od dnia 1 stycznia 2002 r., tzn. od daty wejścia w życie nowej polskiej ustawy o transporcie drogowym.

Transport drogowy normowany jest w Unii Europejskiej przez trzy podstawowe akty prawne:

1. Rozporządzenie nr 684/92 Rady (EWG) z 16 marca 1992 r. w sprawie zasad międzynarodowego przewozu pasażerskiego i autokarowego, zmienione Rozporządzeniem nr 11/98 W.E. z dnia 11.12.1997 r.
2. Rozporządzenie nr 881/92 Rady (EWG) z dnia 26.03.1992 r. w sprawie dostępu do rynku drogowych przewozów rzeczy na terenie Unii Europejskiej, na lub z terytorium Unii Europejskiej, na lub z terytorium państwa członkowskiego i w tranzycie przez jedno lub więcej państw członkowskich
3. Rozporządzenie nr 3118/93 Rady (EWG) z dnia 25.10.1993 r. określające warunki, na jakich przewoźnicy nie – rezydenci mogą prowadzić krajowe drogowe przewozy towarów na terytorium państwa członkowskiego, zmieniające Rozporządzeniem nr 3315/94 WE z dnia 22.12.1994 r.

W Polsce po wejściu do Unii Europejskiej obowiązują dwa podstawowe akty prawne normujące funkcjonowanie transportu drogowego, przygotowane i uchwalone w ramach dostosowania prawa polskiego do wymogów unijnych w okresie przedakcesyjnym:

- Ustawa o transporcie drogowym z dnia 6.09.2001 r. z późniejszymi zmianami oraz
- Ustawa o czasie pracy kierowców z dnia 24 sierpnia 2001 r. z późniejszymi zmianami.

Polska uzyskała okres przejściowy do 31 grudnia 2010 r. w kwestii dopuszczenia pojazdów o nacisku 11,5 t na oś napędową na polską sieć drogową, na warunkach następujących:

1. Z chwilą akcesji Polska dopuściła takie pojazdy na najważniejszych trasach tranzytowych północ-południe i wschód-zachód, zgodnie z załącznikiem do decyzji 1692/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wytycznych Wspólnoty dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej.
2. Za przejazd po nie dostosowanych odcinkach w ramach powyższej sieci będą pobierane dodatkowe opłaty, co będzie możliwe do końca 2008 r. Opłaty będą pobierane na zasadach niedyskryminacji i będą o co najmniej 25 % niższe dla pojazdów wyposażonych w zawieszenie pneumatyczne; opłaty będą pobierane również od polskich przewoźników.
3. W przypadku załadunku i rozładunku przejazd po nie dostosowanej sieci dróg drugorzędnych będzie dozwolony podczas całego okresu przejściowego.
4. Polska zobowiązuje się do przestrzegania swojego harmonogramu modernizacji i dostosowania sieci dróg do standardów unijnych, zamieszczonym w Traktacie Akcesyjnym w uzgodnieniach przejściowych.
5. Pojazdy w międzynarodowym transporcie kombinowanym o masie 44 tony i nacisku 10 ton na oś pojedynczą są dopuszczone na polską sieć dróg dostosowanych do takiego nacisku, zaś w przypadku przekroczenia nacisku 10 ton/oś, podlegają ustaleniom uzgodnionym w trakcie negocjacji.

Obok przyjęcia pełnego ustawodawstwa prawnego Unii Europejskiej w transporcie drogowym ważną sprawą wpływającą na poziom usług transportowych jest bezpośrednia rola kierowcy w nowoczesnym łańcuchu dostawy.

Jest faktem oczywistym, że polskie przedsiębiorstwa transportowe, zarówno w przewozach ładunków, jak i pasażerów muszą już dzisiaj budować odpowiednie strategie, zarówno krótkookresowe jak i długookresowe działania na przyszłym rynku unijnym. Jest to zagadnienie dość zaniedbane przez polskie przedsiębiorstwa, a miarą tego jest pasywność na obecnym rynku Unii Europejskiej. Generalnie należy stwierdzić, że w związku z tendencjami do obniżki kosztów powstają nowe formy organizacyjne w realizacji łańcuchów dostaw. Niewątpliwie obserwowaną na rynku europejskim i nie

tylko jest tendencja firm produkcyjnych, handlowych i usługowych do pozbywania się własnego transportu drogowego, a wykorzystania w jego miejsce do przewozów swoich towarów licencjonowanych firm spedycyjno-transportowych, co poprawia ich pozycję konkurencyjno-marketingową na rynku. Spowodowane to jest przede wszystkim tym, iż klienci zarówno indywidualni, jak i firmy poszukują towarów i usług, zarówno tanich, jak i o odpowiednio wysokiej jakości. Z drugiej strony firmy produkcyjne, chcąc utrzymać się na rynku, muszą zmierzać do obniżki swoich kosztów. Można przypuszczać, że firmy będą zmuszone do wprowadzenia nowego modelu obsługi logistycznej, tzw. kompleksowej obsługi logistycznej.

Założeniami tej nowej koncepcji są:

- Daną firmę obsługuje od jednego do trzech operatorów logistycznych w zależności od wielkości produkcji, często bywa, że jest to jeden operator logistyczny.
- Operator logistyczny przejmuje wiele funkcji danego działu spedycyjno-transportowego.
- Operator logistyczny planuje, realizuje i kontroluje całościowy proces realizacji danego zlecenia.
- Funkcją zakładu produkcyjnego jest tworzenie wyrobu i przygotowania go do wysyłki.
- Operator logistyczny może także brać czynny udział już w samej fazie przygotowania produkcji czy czynności handlowych, bowiem mając kontakt z odbiorcą lub dostawcą jest w stanie optymalnie zaprojektować proces przemieszczenia z punktu widzenia czasu (przewozy ponadgabarytowe).

Generalnie należy stwierdzić, że aktualnie ogólnym celem Unii Europejskiej jest stworzenie wspólnej polityki transportowej poprzez utworzenie nowoczesnego i skutecznego systemu transportowego i ułatwienie integracji wszystkich gałęzi transportu. Realizacja tych celów jest zapisywana w Białych Księgach Komisji Europejskiej, które zawierają opisy celów, kierunków, strategii i zasad finansowania wspólnej polityki transportowej.

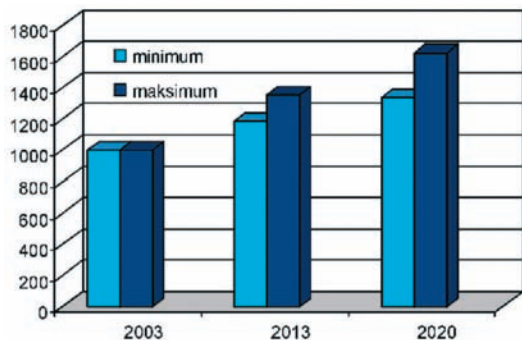
Zasygnalizowana problematyka niniejszego poradnika stanowi próbę usystematyzowania w swojej treści zagadnień prawnych w transporcie drogowym, jakie powinien posiadać kierowca w nowych warunkach funkcjonowania w Unii Europejskiej, podczas realizacji współczesnych łańcuchów dostaw.

Z drugiej strony oprócz przyjęcia przez Polskę ordynacji prawnej Unii Europejskiej bardzo dynamicznie musiał rozpocząć się proces związany z logistyką i łańcuchem dostaw. Transformacja społeczno-gospodarcza, jaka miała miejsce w Polsce począwszy od przełomu lat 80. i 90. wpłynęła w sposób zasadniczy na nowy kształt polskiego systemu transportowego, w tym w szczególności na kształt i pozycję podstawowego komponentu tego systemu, a mianowicie transportu samochodowego. Rozumiany kompleksowo transport samochodowy (zarobkowy i gospodarczy) zatrudniając setki tysięcy ludzi i wnosząc do budżetu państwa szacunkowo 6 – 7 % całych jego wpływów (tylko wpływy z tytułu opodatkowania paliwa zużywanego przez transport szacować można na 7,3 mld zł, w tym 5,2 mld zł akcyzy i 2,1 mld zł z podatku VAT) stał się jedną z podstawowych dziedzin gospodarki narodowej. Najbardziej oddziałujące wyznaczniki kształtu transportu samochodowego to:

- rozpad i eliminacja makrostruktur organizacyjnych transportu samochodowego,
- uruchomienie mechanizmów rynkowych,
- spadek przewozów, pozostający skutkiem zarówno zjawisk kryzysowych w gospodarce, jak i efektem procesów racjonalizujących gospodarkę i spadku jej transportochłonności.

Elastyczny i dynamiczny transport samochodowy stosunkowo najszybciej i najlepiej ze wszystkich gałęzi transportu dostosował się do zachodzących zmian. Prezentują to następujące wykresy:

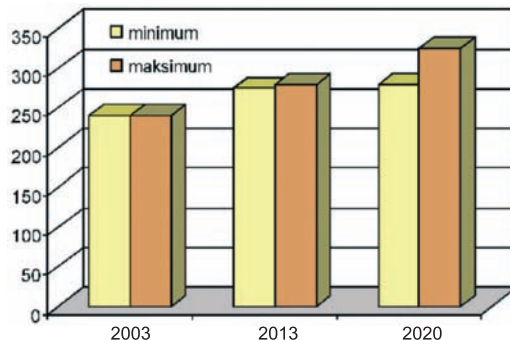
Prognoza wzrostu przewozów ładunków transportem samochodowym w mln ton

Wzrost roczny 2-3 %.

Wzrost w stosunku do roku 2003: 20-35 %, 35-70 %

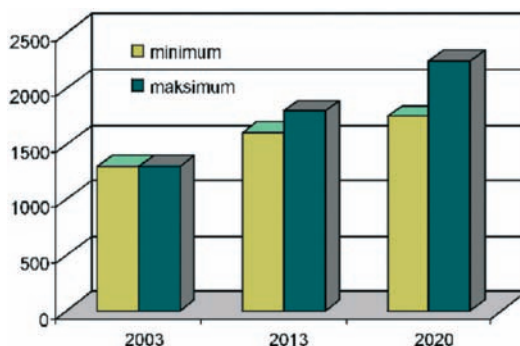
Prognoza wzrostu przewozów ładunków transportem kolejowym w mln ton

Wzrost roczny 1-1,5 %.

Wzrost w stosunku do roku 2003: 20-35 %, 35-70 %

Prognoza wzrostu przewozów ogółem w mln ton

Wzrost roczny 1,5-3 %.

Wzrost w stosunku do roku 2003: 20-30 %, 30-60 %

Prognoza ruchu pasażerskiego (wzrost roczny)

Pasażerowie portów lotniczych	5,5-6,5 %
Pasażerowie przewozy kolejowe	- 1,5 %
Zamiejskie przewozy autobusowe,	- 1,5 %
Pasażerowie komunikacji miejskiej	- 0,5 %

Dominująca pozycja transportu samochodowego (osób i rzeczy) w znacznej mierze przesądza o poziomie i strukturze całego rynku transportowego, w tym również o poziomie cen za usługi transportowe, a przez to o kierunkach inwestowania i rozwoju konkurencyjnych mediów transportowych.

Intensyfikacja procesów gospodarowania wymusza także w transporcie samochodowym przejście od fazy rozwoju ilościowego do fazy zdominowanej elementami jakościowymi. Na naszych oczach miejsce „rzemieślników samochodowych” powoli, lecz nieuchronnie zajmuje przemysł transportowy.

Zachodzące procesy na rynku transportowym nasilają i tak silną w sektorze transportu samochodowego walkę konkurencyjną. W praktyce konkurencyjność polskich przedsiębiorstw transportu samochodowego rozpatrywać można w czterech różnych, aczkolwiek w sposób oczywisty powiązanych ze sobą przekrojach.

Po pierwsze – można mówić o konkurencyjności międzygałęziowej, tj. konkurencyjność transportu samochodowego z innymi gałęziami transportu, w tym w konkretnych uwarunkowaniach polskich, przede wszystkim konkurencyjności z transportem kolejowym (transport multimodalny).

Drugi przekrój stanowi konkurencyjność wewnątrzgałęziową pomiędzy polskimi przedsiębiorstwami transportu samochodowego, obejmującą również konkurencję z przewoźnikami „dzikimi”, prowadzącymi nierejestrowaną działalność przewozową.

Trzeci przekrój stanowi konkurencyjność polskich przedsiębiorstw transportu samochodowego wobec zagranicznych operatorów transportu samochodowego.

Czwarty przekrój stanowi duży wzrost wymagań w stosunku do kierowców wykonujących transport drogowy, który został wymuszony zmianą technologiczną taboru oraz zmianą specyfiki czasu pracy kierowcy. Należy zwrócić uwagę, że duży nacisk w transporcie drogowym kładzie się na wzrost prestiżu zawodu kierowcy. Mając to na uwadze należy stwierdzić, że zawód kierowcy w Unii Europejskiej jest dużo bardziej szanowany przez społeczeństwo niż obecnie w Polsce. Jest to bardzo ciężki i specyficzny zawód wymagający od człowieka niebagatelnych umiejętności fizycznych oraz psychicznych.

Prowadzenie samochodu w coraz bardziej złożonym i nasilonym ruchu drogowym wymaga od kierowcy specyficznych form zachowania o zróżnicowanej strukturze, przebiegających często w warunkach presji czasowej. Zachowanie to polega na realizacji zadań prostych lub skomplikowanych, wykonywanych sukcesywnie bądź równocześnie. W miarę rozwiązywania tych zadań kierowca wykonuje czynności związane z osiągnięciem celu, którym jest dojazd w odpowiednim czasie do wyznaczonego miejsca w przestrzeni. Aby zrozumieć proces kierowania pojazdem należy zwrócić uwagę na całościowy kształt czynników tworzących złożoną sytuację drogową:

- ciągle zmieniające się natężenie ruchu drogowego,
- warunki pogodowe (zwłaszcza zmiana ciśnienia atmosferycznego),
- różny stan i rodzaj nawierzchni,
- zmiana odporności fizycznej i psychicznej kierowcy.

Do stresów działających na prowadzącego pojazd w dowolnym momencie dołączają się również stresy wynikające z wyobrażanych zmian danej sytuacji.

Wiedza o powyższych wymaganiach stawianych obecnie do kierowców w transporcie drogowym stanowią próbę kompleksowego przedstawienia głównych problemów związanych z całościowym kształtem wiedzy praktycznej i teoretycznej, którą musi posiadać kierowca. Książka w swoim wymiarze ma pomóc kierowcom zawodowym w zdobyciu uprawnień unijnych, które zostaną wprowadzone przez dyrektywę 2003/59 z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie wstępnej kwalifikacji oraz okresowego szkolenia kierowców niektórych pojazdów drogowych do przewozu rzeczy lub osób. Opracowanie składa się z trzech tomów, które obejmują w kolejności:

- TOM I ZABEZPIECZENIA ŁADUNKÓW ORAZ ZAGADNIENIA TECHNICZNO-EKSPLOATACYJNE
W TRANSPORCIE DROGOWYM
CZĘŚĆ I: ZAGADNIENIA TECHNICZNE
CZĘŚĆ II: PŁYNY EKSPLOATACYJNE

TOM II PRZEPISY PRAWNE

TOM III ŚRODOWISKO PRACY KIEROWCY. LOGISTYKA

Autorzy wyrażają przekonanie, że książka ta, przynajmniej w części, przyczyni się do poszerzenia specjalistycznej literatury z dziedziny szeroko rozumianego transportu i zagadnień logistycznych.

Książka w swojej treści jest kierowana do bardzo szerokiego grona odbiorców: od właścicieli i kierowców firm transportowych i spedycyjnych, studentów, uczniów szkół technicznych, do wszystkich zainteresowanych tematyką transportu rzeczy i osób.